

KOMANDIRUOTĖS ATASKAITA

Komandiruoti asmenys – VPS administravimo vadovė Neringa Čemerienė, valdybos narė Jūratė Dovydenienė.

Komandiruotės tema: praktinis seminaras – „Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros modelio patirtys socialinės įtraukties stiprinimui”.

Komandiruotės tikslas – susipažinti su bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) modelio įgyvendinimo patirtimi Ispanijoje, ypatingą dėmesį skiriant socialinės įtraukties stiprinimui, bei praktiniais įgyvendintų projektų ir gerosios patirties pavyzdžiais.

Komandiruotės data ir vieta: 2026 m. rugsėjo 6-10 d. Antequera, Humilladero, Fuente de Piedra, Andalūzija, Ispanija.

Komandiruotės programa:

1 diena – rugsėjo 6 d. (sekmadienis)

Skrydis Kaunas – Malaga. Vykimas autobusu iš Malagos oro uosto į Antequera miestą. Apgyvendinimas viešbutyje ir nakvynė.

2 diena – rugsėjo 7 d. (pirmadienis)

Dalyvavimas seminare „Ispanijos ir Lietuvos VVG LEADER patirtys“ su Grupo de Acción y Desarrollo Local Comarca de Antequera (toliau – GDR Antequera) atstovais. Organizacija yra ne pelno siekianti kaimo plėtros organizacija, veikianti Andalūzijos regione ir bendradarbiaujanti su Junta de Andalucía įgyvendinant kaimo plėtros politiką. Organizacija administruoja LEADER 2023–2027 paramos programą ir yra atsakinga už viešųjų lėšų paskirstymą projektams, kurie stiprina ekonominę, socialinę ir tvarų kaimo vietovių vystymąsi (www.antequeracom.com).

Seminaro metu pristatyta Antequera regiono vietos veiklos ir plėtros grupės veikla (Grupo de Acción y Desarrollo Local Comarca de Antequera, prezidentas Juan Manuel Moreno Bonilla, vadovė Carolina España Reina), vietos plėtros strategijos įgyvendinimo patirtys bei susipažįstama su įgyvendinamų projektų pavyzdžiais. Antequeros regiono vietos veiklos grupės veiklos teritorija apima 1 148,95 km² plotą, kurią sudaro šios savivaldybės: Alameda, Antequera, Casabermeja, Fuente de Piedra, Humilladero, Mollina ir Villanueva de la Concepción. Regionas yra įsikūręs šiaurinėje Malagos provincijos dalyje. 70 % skirtų lėšų strategijai įgyvendinti skiriama žemės ūkiui, gyvulininkystei, agropramonei, turizmui ir 30 % – socialinei veiklai ir gyvenimo kokybės gerinimui. Organizacijos tikslas – skatinti gyventojų aktyvumą ir gerinti gyvenimo kokybę, taikant dalyvavimo principu grįstus procesus. Skirtingai nei daugelyje Europos regionų, Andalūzijos LEADER modelis apima ir žemės ūkio sektoriaus modernizavimą, ir socialines iniciatyvas, ir infrastruktūrą. Tai suteikia galimybę dalintis patirtimi, kaip vienoje strategijoje derinti ekonominę diversifikaciją ir socialinę įtrauktį.

Taip pat buvo aptartos Ispanijos ir Lietuvos vietos veiklos grupių patirtys, vietos bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir verslo subjektų įtraukimo į vietos plėtros procesus problemos. Buvo diskutuojama dėl šalių vietos plėtros modelių panašumų ir skirtumų, praktinių vietos plėtros strategijų įgyvendinimo iššūkių. Daug dėmesio skirta BIVP modelio galimybėms telkti vietos gyventojus, verslo subjektus ir organizacijas, valdžios atstovus bendroms iniciatyvoms bei sprendimams, prisidedantiems prie teritorijos gyvybingumo ir socialinės įtraukties stiprinimo.

Po susitikimo – grįžimas į viešbutį ir nakvynė.

3 diena – rugsėjo 8 d. (antradienis)

Susitikimas su Antequera regiono vietos veiklos ir plėtros grupės atstovais ir LEADER vietos projektų bei iniciatyvų lankymas Humilladero miestelyje ir jo apylinkėse. Vizitų metu susipažinta su skirtingomis vietos iniciatyvomis, jų veikla ir reikšme vietos plėtrai.

- **Laberintus Park (Calle Antequera, s/n, 29531 Humilladero, Málaga, Andalucía, Ispanija).** Didžiausias augalinis labirintas Ispanijoje ir pirmasis biotechnologinis labirintas pasaulyje – pelnė Andalūzijos 2026 m. Auksinės žvaigždės apdovanojimą. Projekto iniciatorius verslininkas Rafael Mesa. Projekto tikslas sukurti inovatyvų, tvarų ir edukacinį turizmo objektą Humilladero savivaldybėje. Labirintų parkas užima 7 400 m² ir sudarytas iš visžalių augalų. Augalai reaguoja į šviesą, garsą ir žmogaus prisilietimą, veikdami kaip „biologiniai jungikliai“. Labirintą suprojektavo pasaulyje žinomas labirintų kūrėjas Adrian Fisher. Technologinę dalį kūrė biotechnologijų įmonė **Bioo**. Parkas sujungia: gamtą, žaidimą, kūrybiškumą, technologijas, edukaciją visoms amžiaus grupėms. Sukurta 16 darbo vietų. Susitikimo metu susipažinta su objekto veiklos koncepcija, lankytojų pritraukimo sprendimais bei turizmo ir laisvalaikio paslaugų organizavimu. Aptarta, kaip naujų ir įvairioms lankytojų grupėms patrauklių paslaugų kūrimas gali didinti kaimo vietovių patrauklumą, skatinti ekonominį gyvybingumą ir užimtumą bei sudaryti daugiau galimybių gyventojams įsitraukti į vietos veiklas.
- **Museo de Belenes** (Polígono Casería del Rey – Autovía A-92, Salida nº 138, 29532 Mollina, Málaga, Ispanija). Muziejus yra didžiausias belenų (praktėlių) muziejus pasaulyje, įsikūręs Mollina miestelyje, Antequeros regione. Jis užima 5 000 m² ir turi 7 ekspozicijų sales, kuriose eksponuojama daugiau nei 100 praktėlių iš įvairių pasaulio šalių. Muziejus saugo ir puoselėja belenizmo (praktėlių) tradiciją, kuri Ispanijoje pripažinta Nematerialiu kultūros paveldu. Tai pasaulinio lygio turistinis objektas, veikiantis ištisus metus ir pritraukiantis lankytojus į mažą Mollina miestelį. Susitikime dalyvavo Mollina miestelio meras Eugenio Sevillano. Jis pristatė kaip maža savivaldybė gali sukurti tarptautinio lygio objektą, kuris turi įtakos vietos identiteto puoselėjimui, kultūros prieinamumo didinimui bei skirtingo amžiaus ir įvairių visuomenės grupių įtraukimui. Muziejaus pavyzdys atskleidė, kaip kultūrinės ir edukacinės iniciatyvos gali būti panaudojamos ne tik vietos patrauklumui didinti, bet ir kultūriniai projektai generuoja nuolatinę ekonominę ir socialinę naudą.

Po vizitų – grįžimas į viešbutį ir nakvynė.

4 diena – rugsėjo 9 d. (trečiadienis)

Susitikimas su Grupo de Acción y Desarrollo Local Comarca de Antequera atstovais ir LEADER vietos projektų bei iniciatyvų lankymas Fuente de Piedra miestelyje ir jo apylinkėse. Vizitų metu susipažinta su skirtingais vietos išteklių panaudojimo pavyzdžiais, aptarta jų reikšmė vietos gyventojų įtraukimui, paslaugų kūrimui, užimtumui ir teritorijos gyvybingumui.

- **Laguna de Fuente de Piedra** (Unnamed Road, 29520 Fuente de Piedra, Málaga, Ispanija). Tai yra Reserva Natural de la Laguna de Fuente de Piedra – oficialiai saugoma teritorija. Tai yra didžiausia natūrali druskinga lagūna Andalūzijoje ir pagrindinė rožinių flamingų veisimosi vieta Europoje, aukštos ekologinės vertės gamtos rezervatas ir **Natura 2000** teritorijos dalis. Šioje lagūnoje gyvena flamingų kolonijos, kurios gali siekti 20 000–30 000 paukščių priklausomai nuo sezono. Rezervate veikia turizmo informacijos centras, kuriame lankytojai gali stebėti flamingus iš apžvalgos bokštų, dalyvauti edukacinėse programose,

sužinoti apie lagūnos ekologiją. Taip pat vykdomi paukščių žiedavimo tyrimai, migracijos stebėjimai, vandens kokybės ir klimato kaitos poveikio analizė. Šiuo projektu sudaromos sąlygos vystyti ekoturizmui. Vyko diskusijos gamtos išteklių apsaugos, jų pritaikymo visuomenės pažinimui ir edukacijai bei lankytojų srautų organizavimo temomis. Aptarta, kaip vietos gamtos ištekliai gali būti prieinami skirtingoms visuomenės grupėms ir naudojami edukacinėms veikloms, kartu išsaugant jų gamtinę bei aplinkosauginę vertę.

- **Restaurante Casa Chaquetas** (Calle Concejal Miguel Ángel Blanco, 13, 29520 Fuente de Piedra, Málaga, Andalucía, Ispanija). Aplankytas vietos šeimos restoranas, susipažinta su jo veikla ir regioninės gastronomijos tradicijomis. Vizito metu aptarta smulkiojo vietos verslo reikšmė kuriant darbo vietas, prisidedant prie vietos ekonomikos stiprinimo bei panaudojant vietos produktus ir tradicijas. Atkreiptas dėmesys į tokių verslų vaidmenį vietos bendruomenėje ir jų sąsajas su kitomis teritorijoje vykdomomis iniciatyvomis. Restoranas kuria darbo vietas ir prisideda prie vietos ekonomikos, ypač turizmo sezono metu.
- **Terraverne** (A-7278, 29327 Teba, Málaga, Ispanija). Terraverne (Almazara Terraverne) yra alyvuogių aliejaus spaudykla ir gamintojas, veikiantis Malagos provincijoje, netoli Antequeros regiono. Tai vietos agroverslo projektas, orientuotas į aukštos kokybės alyvuogių aliejaus gamybą, tradicinės Andalūzijos aliejaus spaudimo kultūros išsaugojimą, tvarų žemės ūkį ir vietos ekonomikos stiprinimą. Aplankyta alyvuogių aliejaus spaudykla, kurioje susipažinta su alyvuogių aliejaus gamybos procesu – nuo vietoje užaugintų alyvuogių žaliavos iki galutinio produkto. Aptarta vietos žaliavų panaudojimo ir jų perdirbimo svarba kuriant didesnę pridėtinę vertę regione, stiprinant vietos verslą ir išlaikant darbo vietas kaimo vietovėse. Nors Terraverne aliejaus spaudykla yra gamybos įmonė, spaudykla organizuoja degustacijas, pristato alyvuogių aliejaus kultūrą turistams, prisideda prie agroturizmo plėtros regione. Šis pavyzdys parodė, kaip vietos ištekliais grindžiama ekonominė veikla gali prisidėti prie BIVP tikslų ir vietovės gyvybingumo.

Po vizitų – grįžimas į viešbutį ir nakvynė.

5 diena – rugsėjo 10 d. (ketvirtadienis)

Vykimas autobusu iš Antequera miesto į Malagos oro uostą. Skrydis Malaga – Kaunas.

Pasiekti rezultatai:

- Įgyta žinių apie BIVP modelio įgyvendinimo patirtį Ispanijoje, ypatingą dėmesį skiriant socialinės įtraukties stiprinimui.
- Susipažinta su Antequera regiono vietos veiklos ir plėtros grupės veikla, pasidalyta Lietuvos VVG patirtimi ir aptarti BIVP įgyvendinimo praktiniai aspektai.
- Aplankyti įgyvendinti projektai ir vietos iniciatyvos, suteikę praktinių gerosios patirties pavyzdžių, aktualių Lietuvos VVG veiklai.
- Įgyta patirtis ir gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriuos galima pritaikyti įgyvendinant vietos plėtros strategijas ir stiprinant socialinę įtrauktį Lietuvos VVG teritorijose.

Grupo de Acción y Desarrollo Local Comarca de Antequera finansavimo priemonės (6 kryptys):

1. Žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus plėtra (tikslas -stiprinti pirminį sektorių ir maisto pramonę, didinant jų konkurencingumą ir tvarumą).

1.1 Projektai, skirti žemės ūkio valdų steigimui, modernizavimui ir konkurencingumo didinimui.

1.2 Projektai, skirti įmonėms, užsiimančioms žemės ūkio produktų perdirbimu ir (arba) komercializavimu — jų steigimui, modernizavimui ir konkurencingumo didinimui.

2. Kaimo ekonomikos diversifikavimas (tikslas - Skirta naujų ekonominių veiklų kūrimui ir kaimo verslo struktūros stiprinimui).

2.1. Projektai, skirti infrastruktūros, įrangos, priemonių ir paslaugų kūrimui ar gerinimui, siekiant diversifikuoti kaimo ekonomiką.

2.2. Projektai, skirti įmonių steigimui, modernizavimui ir konkurencingumo didinimui.

3 . Kaimo aplinkos išsaugojimas ir gyvenimo kokybės gerinimas (tikslas - Skirta tvarumui, socialinei gerovei ir kaimo aplinkos apsaugai)

3.1. Projektai, skirti kaimo paveldo (įskaitant aplinkosauginį) išsaugojimui, apsaugai, atkūrimui ir restauravimui.

3.2 Projektai, skirti infrastruktūros, įrangos, priemonių ir paslaugų kūrimui ar gerinimui, siekiant skatinti socialinį, tvarų vystymąsi ir gerinti gyvenimo kokybę.

Lietuvos VVG ir GDR Antequera modeliai yra panašūs savo struktūra, tačiau turi esminių skirtumų: Andalūzijoje LEADER finansuoja žemės ūkio sektoriaus modernizavimą, o Lietuvoje ši sritis finansuojama per KPP, ne per LEADER; Lietuvos VVG daugiau dėmesio skiria bendruomeniškumui, socialinėms paslaugoms ir viešosioms erdvėms; Andalūzijoje diversifikacija suprantama plačiau – kaip bet kokių naujų ekonominių veiklų kūrimas, ne tik turizmas ar amatai.

Panašumai: abu modeliai remiasi LEADER principu ir vietos plėtros strategijomis; finansuojamos ekonominės, socialinės ir infrastruktūrinės iniciatyvos; skatinama ir remiama partnerystė (viešasis + privatus sektorius).